

Evaluatie uitvoeringsprogramma 2019 Waterplan Uitvoeringsprogramma 2020 Waterklimaatplan

INHOUD

blz.

1. Inleiding	2
2. Samenwerking	2
2.1 Afstemmen	2
2.2 Communicatie	2
3. Voortgang 2019	3
3.1 Ruimtelijk beleid	3
3.2 Duurzaamheid	4
3.3 Schoon water	5
3.4 Wateroverlast en waterkeringen	6
3.5 Afvalwaterketen	7
3.6 Beheer en Onderhoud	7
3.7 Zoetwatervoorziening en grondwater	8
3.8 Recreatie	9
3.9 Voortgang doelen Waterplan	9
4. Uitvoeringsprogramma 2020	10
4.1 Rollen	10
4.2 Opzet Uitvoeringsprogramma 2020	11

Bijlage 1: UP2020

1. Inleiding

De Westlandse waterhuishouding is een verantwoordelijkheid van zowel het Hoogheemraadschap van Delfland als gemeente Westland. Met het oog op optimaal watersysteembeheer werken beide overheden nauw samen. Dit uit zich onder meer in gezamenlijke planvorming en uitvoeringsprogramma's.

Tot en met 2019 hebben beide overheden gewerkt aan de uitvoering van het waterplan "Westlands Water, Nu en Later" (2008). Dit waterplan heeft drie doelstellingen: *Droge voeten, Levend water* en *Zichtbaar water*. Behalve concrete acties bevat elk jaarlijks uitvoeringsprogramma wensen en eisen uit convenanten.

In 2019 is de opvolger van het waterplan vastgesteld, het "Waterklimaatplan Westland". De drie doelen van dit waterklimaatplan zijn: *Bewust waterbestendig handelen, Waardevol water: schoon voldoende en bruikbaar*, en *Naar een robuust watersysteem en een watercyclus*. Ook dit plan gaat vergezeld van een jaarlijks uitvoeringsprogramma, het eerste in 2020.

Deze rapportage omvat een beschrijving van de voortgang van het Uitvoeringsprogramma 2019 (gebaseerd op het Waterplan) en van de inhoud van het Uitvoeringsprogramma 2020 (gebaseerd op het Waterklimaatplan). De inhoud van dit document wordt vastgesteld door het college van B&W van de gemeente Westland en door het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland. De rapportage wordt ter kennisname voorgelegd aan de gemeenteraad van de gemeente Westland.

2. Samenwerking

2.1. Afstemmen

Afstemming door gemeente Westland en het Hoogheemraadschap van Delfland over de inhoud en voortgang van de uitvoeringsprogramma's heeft plaats op verschillende niveaus en in verschillende kaders. In bestuurlijke overleggen (twee keer per jaar) worden de reikwijdte en voortgang van het uitvoeringsprogramma besproken. In het tweewekelijks afstemmingsoverleg op ambtelijk niveau komen relevante en actuele onderwerpen aan de orde. De samenwerking verloopt soepel en de contacten zijn goed. Verder wordt een goede samenwerking bevorderd door middel van jaarlijkse bijeenkomsten zoals een managementbijeenkomst en een brede ambtelijke bijeenkomst.

De gemeente en het hoogheemraadschap komen elkaar ook regelmatig tegen in diverse grootschaliger netwerken en samenwerkingsverbanden, zoals die ten behoeve van de verbetering van de waterkwaliteit in het Stroomgebied Rijn-West, en als partners in onderzoeks- en pilotprojecten zoals de Emissieloze kas. Verantwoording over deze vormen van samenwerking buiten

het kader van het Waterplan en het Waterklimaatplan vindt niet via deze rapportage plaats. Met het oog op een volledig overzicht zijn ze wel opgenomen in het uitvoeringsprogramma.

2.2. Communicatie

Veel projecten van de gemeente en Delfland bieden gelegenheid om het 'waterbewustzijn' onder burgers te versterken. Dit gebeurt onder meer door op verschillende manieren over de projecten te communiceren en door inwoners bij het waterbeheer te betrekken.

In 2019 is via media van beide overheden (Westland Report (TV), de tv-special 'waterfilm', Facebook, Twitter, LinkedIn, de gemeentepagina in de krant, de nieuwsberichten op websites, persberichten) aandacht gevraagd voor onder meer: Operatie Steenbreek, een wedstrijd waarmee men een regenton kan winnen, de oplevering van 'Het Lierse Putje' (de waterberging in de Lier), holle/bolle bestrating, metingen ten behoeve van wadi's en waterdoorlatende bestrating, boomverplantingen, de aanleg van een ecologische zone, dijkverbeteringen en de voorbereidingen hierop via informatieavonden, de Battle of the Beach, workshop en educatieprojecten. In de aanloop naar de waterschapsverkiezingen organiseerde het hoogheemraadschap ook 'de natte sokken-actie', om de gevolgen van klimaatverandering onder de aandacht te brengen.

3. Voortgang Uitvoeringsprogramma 2019

Activiteiten en projecten van het uitvoeringsprogramma 2019 vallen in acht categorieën:

1. Ruimtelijk beleid
2. Duurzaamheid
3. Schoon water
4. Wateroverlast en Waterkeringen
5. Afvalwaterketen
6. Beheer en onderhoud
7. Zoetwatervoorziening en Grondwater
8. Recreatie

Dit hoofdstuk geeft op hoofdlijnen de voortgang weer per categorie, inclusief een eerste aanzet voor het Uitvoeringsprogramma 2020.

3.1. Ruimtelijk beleid

Waar staan we nu?

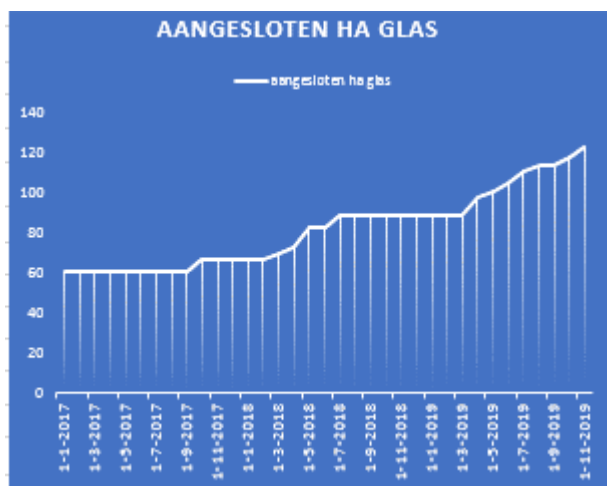
Vanuit het beleidsveld water is input gegeven aan de gemeentelijke Omgevingsvisie 1.0. Deze is in 2019 ter kennisname aan het college van B&W voorgelegd. Het hoogheemraadschap heeft eind 2019 zijn Watervisie vastgesteld. Dit document biedt handvatten voor het gesprek met gemeenten over de Omgevingsvisie en zal als input dienen voor de Omgevingsvisie 2.0 van de gemeente.

De 'groenblauwe deelvisie' ten behoeve van de Omgevingsvisie is door tijdsdruk (die voortkwam uit het tijdpad van de op te leveren Omgevingsvisie) omgezet naar een Groenblauwe factsheet. Door

Doelen

- Samen inspelen op ruimtelijke ontwikkelingen en maatschappelijke belangen.
- De samenwerking met bedrijven (m.n. de glastuinbouwsector) en projectontwikkelaars versterken en uitbouwen,
- Elkaar beter begrijpen en win-winkansen vinden.

dezelfde tijdsdruk is de afstemming tussen Westland en Delfland gering geweest.

Vanuit het Europese programma voor participatieve klimaatadaptatie (SPONGE 2020) is gewerkt aan verschillende pilotprojecten, zoals een klimaatbestendiger World Horti Center (2018) en Rainlevelr. De grafiek laat zien dat een steeds groter areaal glas is aangesloten bij dit initiatief. De voorbereiding van de uitvoering van een waterberging in de Van Rijnstraat (De Lier) bleek meer tijd te kosten dan verwacht, de uitvoering vindt plaats in 2020. Een voorwaarde voor subsidie (SPONGE 2020) is dat alle projecten zijn uitgevoerd en betaald in oktober 2020.

In 2019 is het provinciale onderzoeksrapport naar de relatie tussen grondwateronttrekking en bodemdaling afgerond ¹. De uitkomst is dat er met redelijkheid kan worden uitgegaan dat er een relatie is. Onttrekking van grondwater kan leiden tot meer bodemdaling. Een andere uitkomst is dat er nog onvoldoende kennis is over dit onderwerp.

Gemiddeld liggen
de projecten op
koers

In de categorie 'Ruimtelijk beleid' verloopt de samenwerking goed en liggen de projecten gemiddeld op koers. In 2020 zal de inspanning ongeveer gelijk zijn.

3.2. Duurzaamheid

Waar staan we nu?

Duurzaamheid heeft in het afgelopen jaar op verschillende manieren invulling gekregen in de programma's van de gemeente en het hoogheemraadschap. Beide overheden streven hiervoor ook samenwerking en uitwisseling van kennis en ervaringen na met belanghebbenden en partners, zoals in het samenwerkingsverband GreenPort Westland Oostland (GPWO) en de Community of Practice klimaatadaptatie (CoP).

Westland en Delfland werken gezamenlijk aan het vergroten van de sponswerking van het gemeentelijk gebied. Met de stimuleringsregeling klimaatadaptatie van Delfland en het leefomgevingsfonds van de gemeente worden (kleinschalige) initiatieven van particulieren en instellingen voor het langer vasthouden van regenwater ondersteund en gerealiseerd. Er zijn in 2018 twee groenblauwe schoolpleinen

Doelen

- Op alle onderdelen van de gemeentelijke duurzaamheidsagenda 2012-2020 is fundamenteel voortgang geboekt.
- Het is duidelijk hoe optimaal gebruik kan worden gemaakt van de warmte die vrijkomt bij afvalwaterzuivering.

¹ Bodemdaling door grondwateronttrekkingen in het Westland en Omgeving

<http://publications.deltaris.nl/11202399005.pdf>

gerealiseerd, in 2019 één (Mariaschool). Drie aanvragen voor het jaar 2020 zijn gehonoreerd en de voorstellen kunnen worden uitgevoerd.

Om het waterbewustzijn van bewoners te versterken zijn verschillende acties uitgezet. Zo is er een wedstrijd georganiseerd met als prijs: regentonnen. Ook zijn er in het kader van Operatie Steenbreek zes acties geweest waarbij bewoners verharding konden ruilen voor planten. In totaal zijn er 2264 tegels opgehaald.

**Gemiddeld liggen
de projecten op
koers**

in de categorie 'Duurzaamheid' liggen de projecten gemiddeld op koers. In 2020 stelt de gemeente Westland naar verwachting een Klimaatadaptatievisie vast en wordt een uitvoeringsagenda klimaatadaptatie opgesteld.

3.3. Schoon water

Waar staan we nu?

De voorgenomen maatregelen liggen over het algemeen op koers. Als onderdeel van het project Gebiedsgerichte aanpak is samengewerkt aan het actief opsporen en beëindigen van lozingen vanuit de glastuinbouw, wat lokaal positieve resultaten voor de waterkwaliteit oplevert.

Wel wordt geconstateerd dat de chemische waterkwaliteit in Westland zich nog niet op het gewenste niveau bevindt. Continuering van de inspanningen in het kader van de Emissieloze Kas is noodzakelijk is om (tijdig) aan de gestelde normen voor nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen te kunnen voldoen.

Doelen

- *De chemische waterkwaliteit is verbeterd en de voorgenomen KRW-maatregelen worden uitgevoerd.*
- *De ruimtelijke KRW-maatregelen zijn goed ingepast en geïntegreerd met ruimtelijke functies. Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt de KRW-opgave meegenomen.*
- *Beheer en onderhoud van watergangen wordt ingezet om ecologische ontwikkeling te ondersteunen.*

In 2019 hebben gemeente en hoogheemraadschap nadere afspraken gemaakt over het delen van waterkwaliteitsgegevens.

Delfland werkt vanuit een vastgestelde 'Ecologische netwerkvisie Delfland'. Aanvullend op de al aangelegde of in uitvoering zijnde ecologische natte zones, heeft Delfland mogelijke locaties geïnventariseerd voor natte ecologische zones in Westland. Inmiddels zijn er zeven geheel of gedeeltelijk gerealiseerd en bevinden vier locaties (Coldenhovenlaan, Groeneweg, Lierwatering, Poelkade) zich in

de planvormingsfase. Dit tempo ligt lager dan voorzien.

De foto toont de aanleg van de natte ecologische zone bij Honderdland.

Tot en met eind 2019 had Delfland een 'stimuleringsregeling lokaal water' voor aanleg van natuurvriendelijke oevers. Aanvragen zijn er niet geweest. Uit een evaluatie is gebleken dat gemeenten dergelijke ingrepen vooraf eerst

goed moeten kunnen voorbereiden. Daarom is de stimuleringsregeling weer stop gezet.

De gemeente heeft op ambtelijk niveau kansrijke locaties voor waternatuur in de lokale wateren geïnventariseerd. Iedere bijdrage in de vorm van bijvoorbeeld een ecologische oever heeft een positieve impact op de ecologische waterkwaliteit. Het uitgangspunt van 'werk met werk' maken heeft in 2019 weinig nieuwe waternatuur opgeleverd. Er is sprake van te weinig ambtelijke capaciteit en te weinig geld voor nieuwe waternatuur. Soms was er sprake van ruis op de lijn en verliep de samenwerking tussen Westland en Delfland minder goed dan gehoopt.

De kwaliteit van het zwemwater van de Wollebrand is regelmatig niet goed. In de zomer van 2019 is langdurig sprake geweest van een negatief zwemadvies. In 2018 heeft Delfland onderzocht wat de oorzaken zijn. Hieruit is nog geen gezamenlijke strategie voortgekomen, daarover wordt in 2020 verder gesproken.

In juni 2014 zijn gemeente Westland en Delfland gestart met een proef: 400 strekkende meter floatlands (drijvende oevers) zijn bevestigd tegen de kademuur. Om inzicht te krijgen in de effecten op de ecologische waterkwaliteit en inspanningen voor beheer en onderhoud, zijn deze floatlands van 2014 t/m 2018 gemonitord. De evaluatie uit 2019 laat zien dat deze ingreep positieve effecten heeft op de waterkwaliteit en dat de omwonenden positief zijn. Nader overleg over beheer en aanleg in de toekomst volgt.

Maatregelen deels op koers, waterkwaliteitsdoelen nog niet gehaald

In de categorie 'Schoon water' liggen de maatregelen deels op koers maar zijn de doelen niet gehaald. Op dit moment is de inschatting dat de waterkwaliteitsdoelen voor 2027 uit de KRW niet gehaald gaan worden. In 2020 ligt de vraag voor op welke wijze beide organisaties hiermee om zouden kunnen gaan.

3.4. Wateroverlast en Waterkeringen

Waar staan we nu?

In 2019 is een belangrijk bestuurlijk besluit genomen om twee calamiteitenbergingen te realiseren: Oudshoorn en Elswijkerbaan. Voor de locatie Elswijkerbaan moet de studiefase gestart worden, voor de locatie Oudshoorn wordt de uitvoering voorbereid.

Het gebiedsproces in de Kralingerpolder heeft vertraging opgelopen door o.a. een gebrek aan personele capaciteit. Wel zijn stappen gezet ter voorbereiding van communicatie met bewoners en om inzicht te krijgen in de relatie met reconstructie van de glastuinbouw.

Doelen

- *Alle boezemkaden voldoen aan de normen.*
- *Bij verhoging/versterking heeft een brede belangenafweging plaatsgevonden en ontstaat zo min mogelijk hinder.*
- *Kaden zijn ruimtelijk goed ingepast en sluiten aan bij de ruimtelijke functies.*

In 2019 is het 'Lierse Putje' opgeleverd. Deze naam is de uitkomst van een wedstrijd. Deze bergingskelder verkleint het risico op wateroverlast als gevolg van een stevige regenbui. De foto toont de waterberging in de bouwfase.

Werken aan wateroverlast kan heel lokaal zijn. Zo is in Westland de doorlatendheid van de wadi's en van waterdoorlatende bestrating gemeten. In het jaar 2020 wordt een deel van de metingen herhaald en volgt een rapportage over de werking van waterdoorlatende verharding en van wadi's.

Diverse projecten zijn voorbereid zodat de uitvoering gestart kan worden, enkele voorbeelden zijn. Voor de Lange Wetering is de voorbereiding van het op hoogte brengen van de kade gereed. Voor de wateroverlast in Maasdijk zijn drie mogelijke oplossingen bedacht. De uitvoering van de gekozen oplossing wordt nu voorbereid. In een film voor 'de week van het water' is aandacht besteed aan allerlei maatregelen die de gemeente neemt.

**Gemiddeld
liggen de
projecten op**

In de categorie 'Wateroverlast en Waterkeringen' liggen de projecten gemiddeld op koers. Werken aan wateroverlast en het onderhoud van kaden blijven naar verwachting een even grote inspanning vragen in 2020.

3.5. Afvalwaterketen

Waar staan we nu?

Het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) is eind 2018 vastgesteld.

De optimalisatie van de afvalwaterketen gaat door. Het uitgangspunt hiervoor blijft het Strategisch Ketenplan NAD (2015), met een langetermijnvisie voor 2050.

Vanaf 1 januari 2018 geldt een zuiveringsplicht voor afvalwater uit de glastuinbouw. Naast individuele zuivering (op bedrijfsniveau) bestaat de mogelijkheid om de zuiveringsplicht collectief in te vullen. Op verzoek van de glastuinbouwsector ondersteunen Delfland en Westland de ontwikkeling van businesscases van tuinders om collectief zuiveren te onderzoeken. Delfland en LTO Glaskracht onderzoeken de mogelijkheid om tegen betaling door tuinders de gewasbeschermingsmiddelen centraal te zuiveren op AWZI Nieuwe Waterweg. Naar verwachting ligt er begin 2020 een businesscase. Een voorbeeld hiervan is waterzuiveringscorporatie De Vlot. Deze is nog niet operationeel.

Doelen

- Invulling geven aan gezamenlijke planvorming en monitoring van de afvalwaterketen en aan overige afspraken van het NAD.

**Gemiddeld liggen
de projecten op
koers**

In de categorie 'Afvalwaterketen' liggen de projecten gemiddeld op koers. In 2020 werken gemeente en hoogheemraadschap verder toe naar een circulaire waterketen.

3.6. Beheer en onderhoud

Waar staan we nu?

Er is naar behoefte overleg tussen Westland en Delfland over beheer en onderhoud. Veelal gaat het om zeer specifieke onderwerpen.

De evaluatie van het convenant 'Reglementaire overdracht van onderhoudstaken' uit 2010 is afgerond. Het convenant dient te worden opgeheven.

De landelijke normen voor PFAS hebben invloed gehad op onder andere het baggerprogramma. Delfland en Westland hebben overlegd over deze situatie. Vanaf 29 november 2019 geldt een nieuwe norm voor hergebruik van grond met PFAS in landbouw en natuur. De nieuwe norm is achtmaal hoger dan de oude grens van 0,1 microgram ($\mu\text{g/kg}$) PFAS per kilogram droge stof. Zo krijgen bouwers en baggeraars meer mogelijkheden om grond te verzetten. De nieuwe norm is volgens het RIVM niet schadelijk voor mens, dier en milieu.

Gemiddeld liggen
de projecten op
koers

In de categorie 'Beheer en onderhoud' liggen de projecten gemiddeld op koers. De ontwikkelingen in de normering voor PFAS laten zien dat aan het milieu gerelateerde onderwerpen een belangrijke rol kunnen spelen. Naar verwachting is eenzelfde inspanning nodig in 2020.

Doelen

- *Integrale en onderling afgestemde beheerprogramma's "Kan het slimmer?" en "Werk met werk" zijn opgesteld.*
- *Duidelijk is hoe door beheer en onderhoud maatregelen om water vast te houden gehandhaafd blijven.*

3.7. Zoetwatervoorziening en grondwater

Waar staan we nu?

In 2019 is een Dilemmanotitie ondergrond aangeboden aan het college van B&W. Vanwege gebrek aan personele capaciteit is er binnen Westland nog geen visie op de ondergrond vastgesteld, nog geen antwoorden op bodemenergie en is de ondergrond beperkt opgenomen in de concept Omgevingsvisie. De Delflandse bodemstrategie is in 2019 bestuurlijk vastgesteld en wordt verder uitgewerkt per thema.

Bodemenergieplannen hebben ten doel om warmte-koude opslagsystemen (WKO) in het eerste watervoerende pakket mogelijk te maken. In dit pakket is WKO niet toegestaan om ruimte te laten voor de opslag van gietwater. Alleen op grond van een goedgekeurd bodemenergieplan kan van dit verbod worden afgeweken. Het op een grootschalige zoetwatervoorziening gerichte programma COASTAR en de mogelijke productie van bodemenergie vormen ten aanzien van het gebruik van het eerste watervoerende pakket een dilemma waarover nader besloten moet worden. Rapportage hierover is uitgesteld tot medio 2020.

Doelen

- *De potentie van ondergrondse waterberging is goed in beeld bij overheden.*
- *Samen met glastuinbouwbedrijven is verkend hoe de buffercapaciteit van de gietwatervoorziening kan worden vergroot.*

Het wordt steeds duidelijker dat er een relatie is tussen het gebruik van grondwater als productiemiddel voor de tuinbouw en andere functies van de ondergrond. De gemeente heeft vanuit een faciliterende rol ingezet op het helder maken van deze relatie. In 2020 wordt hier meer helderheid over verwacht

Maatregelen niet op koers, doelen nog niet gehaald

In de categorie 'Zoetwatervoorziening en ondergrond' ligt het vergaren van kennis niet op koers en zijn de doelen niet gehaald. Dit is het gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen (drukke in de ondergrond, overdracht bodemtaken van de provincie aan gemeenten) en de complexiteit van de opgave in combinatie met een tekort aan personele capaciteit. Voor 2020 wordt een grotere inspanning voorzien.

3.8. Recreatie

Waar staan we nu?

Uit de afgeronde evaluatie van de doorvaarbaarheid van de Strijp en Reijnerwating voor gemotoriseerd vaarverkeer blijkt dat er een gering risico is op (geringe) planschade. Doorvaarbaarheid kan dus in het Omgevingsplan worden opgenomen.

De resultaten van de haalbaarheidsstudie naar een vaarwegverbinding tussen Den Haag en Westland via de Erasmuszone zijn in het voorjaar van 2020 beschikbaar. Duidelijk is al wel dat het aanleggen van de kruising van de Erasmusvaart met de Wippolderlaan als een de 'no regret'-maatregel kan worden beschouwd.

De gemeente Westland verspreidt maandelijks een digitale nieuwsbrief "Voortvarend Westland" in het vaar recreatie gebied Westland, dat is het gebied ten westen van het Rijn-Schiekanaal. Westland zal deze vorm van communicatie in 2020 voortzetten.

Doelen

- *Westland is goed bereikbaar met vaartuigen en maakt onderdeel uit van een regionaal vaarwegennetwerk.*
- *Er is meer duidelijkheid voor de vaarrecreant over de vaarregels, de bevoegdheden van de verschillende overheden en mogelijkheden voor (nieuwe) initiatieven.*

Gemiddeld liggen de projecten op koers

In de categorie 'Recreatie' liggen de projecten gemiddeld op koers. In 2020 is naar verwachting eenzelfde inspanning nodig.

3.9. Voortgang doelen Waterplan

Droge voeten

Voor droge voeten zijn diverse maatregelen uitgevoerd en in voorbereiding. Hoewel dit onderwerp aandacht blijft vragen en nieuwe klimaatscenario's en verdere verstedelijking nieuwe opgaven met zich meebrengen, zijn we goed op stoom.

Levend water

We streven naar voldoende (chemisch) schoon en ecologisch gezond water voor duurzaam gebruik. Met een programmatische aanpak sturen we op de samenhang en voortgang van lopende (deel)trajecten op het gebied van waterkwaliteit en ecologisch gezond water.

De doelen voor waterkwaliteit van de Kaderrichtlijn Water voor 2027 zullen naar verwachting niet gehaald worden. Hierin is de gemeente Westland niet uniek, dit geldt voor grote delen van Nederland. De opgave is en blijft groot.

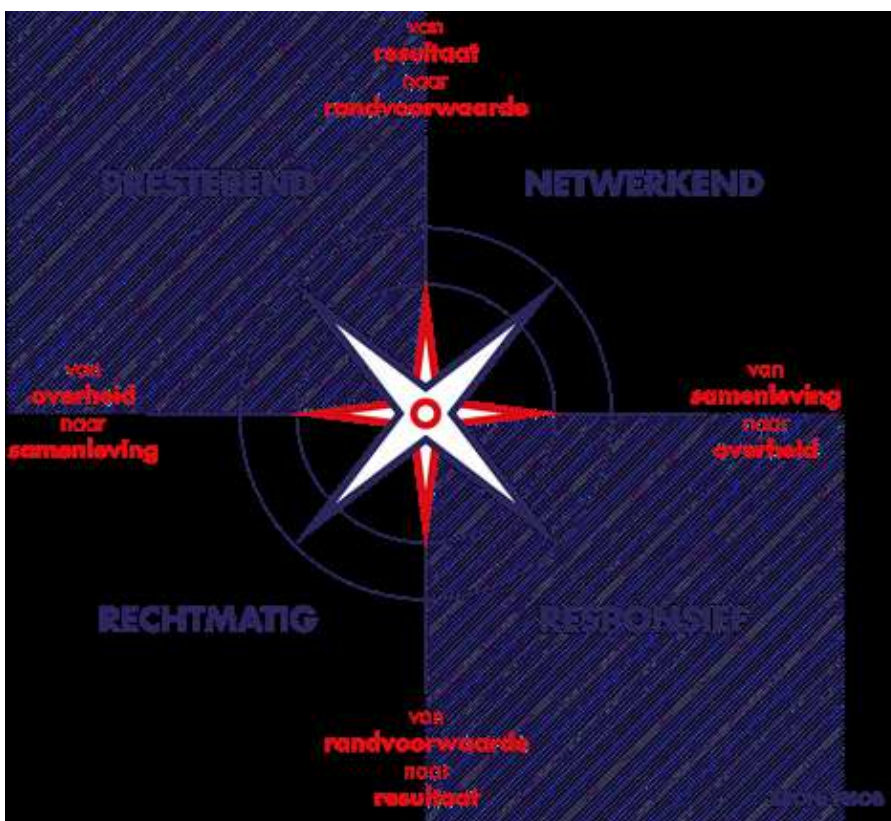
Zichtbaar water

Dijken en dammen, inpoldering, peilbeheer en vaargeulverruiming houden ons gebied veilig, leefbaar en economisch vitaal. Keerzijde is dat zij de (natuurlijke) inrichting van de waterlichamen sterk veranderen. Bij (her)inrichtingen houdt men rekening met de visuele beleving van de omgeving en natuurlijke inrichtingseisen. Daarnaast moeten groene en blauwe structuren zoveel mogelijk zichtbaar zijn zowel in en vanuit openbaar gebied.

4. Uitvoeringsprogramma 2020

4.1. Rollen

Als overheden kunnen we de in het Waterklimaatplan gestelde doelen en ambities alleen bereiken in samenwerking met anderen. Om een vruchtbare samenwerking tot stand te brengen, moeten we ons bewust zijn van de rollen die we willen en kunnen innemen ten opzichte van de andere partijen maar ook ten opzichte van elkaar. Voor alle projecten die in het uitvoeringsprogramma zijn opgenomen zal daarom bepaald worden wat de hoofdrol is en aan welke rollen Westland en Delfland per projectfase invulling geven.

Presterend	Rechtmatig	Samenwerkend	Responsief	Ambities uit het Waterklimaatplan
		X	X	Bewust waterbestendig handelen 2.1 Bewuste samenleving die de verantwoordelijkheid neemt voor waterbestendige omgeving, schoon water en een circulair systeem.
		X		Bewust waterbestendig handelen 2.2 Afkoppelen en vasthouden van hemelwater om rioolstelsel bestendiger te maken met het oog op verdere verstedelijking en klimaatverandering
X		X		Waardevol water schoon voldoende en bruikbaar 3.1 Schoon en gezond water en toegenomen biodiversiteit
X		X		Waardevol water schoon voldoende en bruikbaar 3.2 Zoetwater vasthouden en benutten, naar een zelfvoorzienende regio
	X	X		Waardevol water schoon voldoende en bruikbaar 3.3 Aangenaam recreëren op, in en rond het water en wonen aan het water zonder nadelige gevolgen voor de ecologische waarde van het watersysteem en de waterkwaliteit.
X	X			Naar een robuust watersysteem en een watercyclus 4.1 Een robuust watersysteem
		X		Naar een robuust watersysteem en een watercyclus 4.2 Van pilots naar dagelijkse praktijk, klimaatadaptief is de norm.
X		X	X	Naar een robuust watersysteem en een watercyclus 4.3 Hergebruik van afvalwater
X				Ondergrond en bodemdaling

4.2. Opzet Uitvoeringsprogramma 2020

In bovenstaande tabel zijn de verschillende rollen opgenomen: de grijze vlakken voor de gemeente Westland en de kruisjes voor het Hoogheemraadschap van Delfland.

De voortgang van projecten in 2019 geeft mede input aan het Uitvoeringsprogramma 2020. Lopende en nieuwe projecten en processen zijn geschaard onder de doelen van het Waterklimaatplan: *Bewust waterbestendig handelen*, *Waardevol water: schoon voldoende en bruikbaar*, en *Naar een robuust watersysteem en een watercyclus*. In het uitvoeringsprogramma zijn ook de ambtelijke en bestuurlijke overlegstructuren inzichtelijk gemaakt en is per project aangegeven wie trekker is: (1) Westland, (2) Delfland, (3) gezamenlijk of (4) met andere partijen.

In het Waterklimaatplan is per doel een ambitieniveau bepaald. De hoogste ambitie (BEST) ligt er voor de inzet op schoon en gezond water en de toename van biodiversiteit en voor het hanteren van klimaatadaptatief inrichten als norm. Voor overige gestelde doelen ligt de ambitie op BETER uitgezonderd het doel om aangenaam te kunnen recreëren op, in en rond het

water en wonen aan het water zonder dat dit nadelige gevolgen voor de ecologische waarde van het watersysteem en de waterkwaliteit. Hierbij wordt ingezet op GOED.

In de beschrijving van de voortgang van het Uitvoeringsprogramma 2019 staan twee oranje smileys, bij 'Schoon water' en bij 'Ondergrond'. In het Uitvoeringsprogramma 2020 is het voornemen van Delfland opgenomen om tot een nieuwe bestuurlijke afspraak over schoon water te komen. M.b.t. de ondergrond wordt naar verwachting in 2020 in Westland een Bodemvisie vastgesteld.

Na afronding van de klimaatadaptatievisie wordt hiervoor een uitvoeringsagenda opgesteld. Mede door deelname aan het traject van de versnellingsvoucher Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie regio Delfland en de CoP klimaatadaptatie ontwikkelen Westland en Delfland meer kennis van klimaatadaptatie en blijven zij aangehaakt bij regionale samenwerking op dit gebied.

Er is natuurlijk blijvende aandacht voor het (ver)kennen van de rollen van Westland en Delfland ten behoeve van vruchtbare samenwerking met andere partijen.

In de tabel UP 2020 zijn de activiteiten weergegeven (zie bijlage 1). Hoe en in welke mate de gestelde ambities worden vervuld, hangt af van onder meer personele bezetting, werkbudgetten en prioriteiten van beide organisaties.

Bijlage 1 Uitvoeringsprogramma 2020